

Pwyllgor: Fforwm Mynediad Lleol

Dyddiad: 28 Ionawr 2014

Teitl yr Adroddiad: Lôn Las Cefni

Pwrpas yr Adroddiad: Rhoi gwybod i'r aelodau am y sefyllfa gyfreithiol ynghylch defnyddio gwahanol gategoriâu o hawliau tramwy ac am statws cyfreithiol a datblygiad llwybr beicio Lôn Las Cefni

Adroddiad gan: Pennaeth Gwasanaeth (Gwasanaethau Amgylcheddol a Thechnegol)

Gweithredu: Er gwybodaeth

1.0 Rhagarweiniad

Yn y cyfarfod diwethaf cafwyd trafodaeth ynghylch mynediad i geffylau o bosib ar hyd Cob Malltraeth a arweiniodd at drafodaeth ehangach ynghylch hawliau'r cyhoedd ar wahanol gategoriâu o briffyrdd.

Gofynnodd yr aelodau am adroddiad i egluro hawliau'r cyhoedd a hefyd am wybodaeth ynghylch statws cyfreithiol Lôn Las Cefni a'i datblygiad.

2.0 Categoriâu o briffyrdd

Statws	Diffiniad cyfreithiol	Sylwadau
Llwybr troed	"A highway over which the public have a right of way on foot only, not being a footway"	
Troedffordd (Palmant)	"A way comprised in a highway which also comprises a carriageway, being a way over which the public have a right of way on foot only"	Gall sgwteri symudedd a chadeiriau olwyn pŵer deithio'n gyfreithlon ar lwybrau troed a throedffyrdd ar gyflymdra o hyd at 4mya
Llwybr ceffyl	"A highway over which the public have the following, but no other, rights of way, that is to say, a right of way on foot and a right of way on horseback or leading a horse, with or without a right to drive animals of any description along the highway"	Nid oes unrhyw hawl mewn cyfraith gyffredin i feicio ar lwybr ceffyl ond mae Adran 30 Deddf Cefn Gwlad 1968 yn caniatáu reidio beic ar lwybrau ceffyl cyhoeddus. Dywed y ddeddf "shall not create any obligation to facilitate the use of the

		bridleway by cyclists". Felly mae'r hawl i feicio'n bodoli er y gall fod yn anodd defnyddio'r hawl honno ar adegau. Mae'n rhaid i feicwyr sy'n defnyddio llwybr ceffyl ildio i ddefnyddwyr eraill ar droed neu ar geffyl.
Cilffordd Gyfyngedig	<p>Mae "hawliau cilffordd gyfyngedig" yn golygu —</p> <p>(a) hawl dramwy ar droed, (b) hawl dramwy ar gefn ceffyl neu dywys ceffyl, a (c) hawl dramwy i gerbydau ac eithrio cerbydau a yrrir yn fecanyddol; a</p> <p>Mae "cilffordd gyfyngedig" yn golygu priffyrdd y mae gan y cyhoedd hawliau cyfyngedig drostynt, gyda neu heb hawl i yrru anifeiliaid o unrhyw fath ar hyd y briffordd, ond heb unrhyw hawliau tramwy eraill.</p>	
Cilffordd yn Agored i Bob Traffig	"A highway over which the public have a right of way for vehicular and all other kinds of traffic, but which is used by the public mainly for the purpose for which footpaths and bridleways are so used"	Mae cilffordd yn fath o gerbydlon. Mae'r prawf ar gyfer cofnodi cerbydlon ar y Datganiad a'r Map Swyddogol fel Cilffordd sy'n Agored i Bob Traffig yn ymwneud â'i gymeriad neu ei fath.
Trac beicio	"A way constituting or comprised in a highway, being a way over which the public have the following, but no other, rights of way, that is to say, a right of way on pedal cycles (other than pedal cycles which are motor vehicles within the meaning of the Road Traffic Act 1988 with or without a right of way on foot"	Yn aml mae'r ymadrodd 'trac beicio' yn cael ei ddefnyddio'n llac i olygu ffordd y mae gan gerddwyr Hawl Dramwy gyfreithiol drosti gyda dosbarth arall o ddefnyddwyr, fel llwybr ceffyl.
Cerbydlon	"A way constituting or comprised in a highway, being a way (other than a cycle track) over which the public have a right of way for the passage of vehicles"	

3.0 Lôn Las Cefni – statws cyfreithiol

Mae'r mapiau yn Atodiadau 1-3 yn dangos llwybr y trac beicio. Mae gan y rhannau o'r llwybr y statws isod;

Rhan	Lleoliad	Statws	Wyneb	Sut cafwyd statws cyfreithiol
A - B	Bodffordd i Argae Cefni	Caniataol	Llwybr llwch cywasgedig 2m	
C - B	Pont Trefollwyn i Argae Cefni	Caniataol	Ffordd 3m trwy goedwig	
B - D	Argae Cefni i ffin tir Dŵr Cymru	Caniataol	Llwybr llwch cywasgedig 2m	
D - E	Ffin Dŵr Cymru i Pandy	Trac beicio statudol	Llwybr llwch cywasgedig 2m gyda rhannau concrid lle mae'r llwybr yn tueddu i gael llifogydd	Gwnaed cytundeb gyda'r perchennog yn 2006 ar gyfer priffordd newydd ac Fe brynwyd rhan o'r tir gan CSYM
E - F	Pandy i Lôn Rhosmeirch	Trac beicio statudol	Ffordd fynediad gyda thraciau olwynion wedi ei hwynebu mewn tarmac	Gwnaed cytundeb gyda thirfeddiannwr yn 2005 i greu trac beicio ar y llwybr cyhoeddus
E - G	Pandy trwy Goetir Nant y Pandy	Trac beicio statudol	Tarmac 2m neu goncrid	Gwnaed Gorchymyn yn 2010 dan Ddeddf Traciau Beicio 1984 i droi'r llwybr cyhoeddus yn drac beicio
G - H	Ger Asda	Trac beicio statudol	Llwybr tarmac o fewn cerbydion	Adeiladwyd o'r newydd
H - I	Ger y Stad Ddiwydiannol	Trac beicio statudol	Tarmac 2m	Gwnaed Gorchymyn yn 2002 dan Ddeddf Traciau Beicio 1984 i droi'r llwybr cyhoeddus yn drac beicio

Rhan	Lleoliad	Statws	Wyneb	Sut cafwyd statws cyfreithiol
I - J	Rhan Llwyn Ednyfed	Trac beicio statudol	Tarmac 2m	Gwnaed Gorchymyn yn 2002 dan Ddeddf Traciau Beicio 1984 i droi'r llwybr cyhoeddus yn drac beicio
J - K – L - M	Afon Ceint i Bont Marcwis	Trac beicio statudol	Tarmac 2m	Wedi ei adeiladu o'r newydd a'i fabwysiadu wedyn gan CSYM
M - N	Pont Marcwis i Gob Malltraeth	Cerbydlon	Tarmac	
N - O	Cob Malltraeth	Trac beicio statudol	Tarmac 2m	Gwnaed Gorchymyn yn 2002 dan Ddeddf Traciau Beicio 1984 i droi'r llwybr cyhoeddus yn drac beicio
O - P	Coedwig Niwbwrch	Caniataol	Lonydd coedwig / llwybr graean	
P - Q	Coedwig Niwbwrch i Niwbwrch	Cerbydlon	Tarmac	

4.0 Lôn Las Cefni – hanes cryno

Cafodd y syniad o sefydlu Lôn Las Cefni sylw'n wreiddiol mewn adroddiad ym mis Medi 1998 gan Sustrans ar gyfer Asiantaeth yr Amgylchedd. Roedd yr adroddiad yn argymhell adeiladu llwybr i gerddwyr a beicwyr rhwng Niwbwrch, Llangefni a Benllech a oedd yn glir o draffig i raddau helaeth ac a oedd yn manteisio ar y cyfle i ddefnyddio amddiffynfeydd rhag llifogydd ar Afon Cefni. Ni fwriwyd ymlaen gyda'r cyswllt rhwng Pentre Berw a Benllech ond daeth llwybrau newydd yn Llyn Cefni a chyswllt rhwng Llyn Cefni a Llangefni yn rhan o'r prosiect. Agorwyd y llwybr yn swyddogol yn Ebrill 2007.

Dechreuodd gwaith ar y cynllun yn 2002 pan gafodd rhan H - I (Stad Diwydiannol Llangefni) ei throi o fod yn llwybr i fod yn drac beicio wedi ei adeiladu fel llwybr cywasgedig 2m. Cyllidwyd y gwaith hwn gan Gyngor Sir Ynys Môn ac ers hynny mae llwybr wedi ei darmacio fesul tipyn wrth i gyllid ddod ar gael.

Cafodd rhan N – O (Cob Malltraeth) ei throi o fod yn llwybr i fod yn drac beicio yn 2002/03 ac fe'i hadeiladwyd yn wreiddiol fel llwybr llwch cywasgedig gyda chyllid o Raglen Amcan 1.

Cafodd y llwybr ei darmacio gan CSYM yn 2011 gan ddefnyddio Grant Llwybr Arfordirol Cymru Gyfan.

Sefydlwyd y rhan ganiataol ar hyd glannau Llyn Cefni (A- B) mewn cydweithrediad gyda Dŵr Cymru a'r Comisiwn Coedwigaeth rhwng 2002 a 2005. Roedd hyn yn cynnwys strwythurau mawr newydd i groesi'r rheilffordd a'r afon ger yr argae, ac adeiladu troedffordd newydd ar hyd rhan o ffordd Bodffordd - Llangwyllog a'r B5111. Cyllidwyd y cynlluniau yn gyfan gwbl trwy'r Grant Trafnidiaeth. Wedi hynny, gwnaed gwaith gan y Comisiwn Coedwigaeth i greu maes parcio newydd ym mhen Bodffordd ac i wella'r maes parcio yn Pont Trefollwyn.

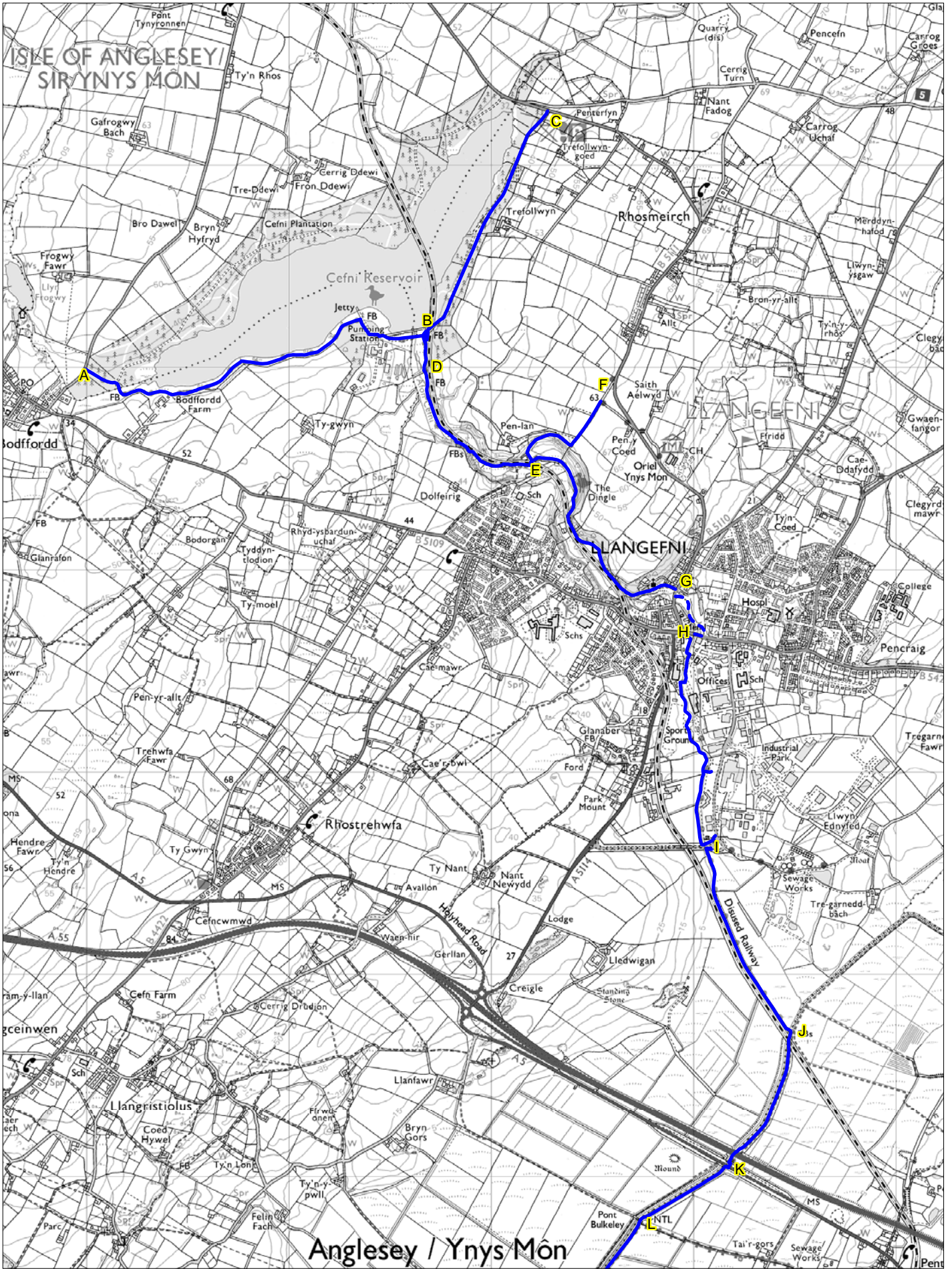
Adeiladwyd rhannau B-D-E-G (Llyn Cefni - Llangefni) a rhan E-F (Pandy - Lôn Rhosmeirch) yn 2005 a 2006 ac fe'u cyllidwyd yn gyfan gwbl trwy'r Grant Trafnidiaeth. Cafodd rhannau nad oeddent wedi eu selio o fewn Coetir Nant y Pandy eu tarmacio rhwng 2011-13 gan ddefnyddio cyllid ar gyfer y Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol a'r Ganolfan Teithio Cynaliadwy.

Adeiladwyd rhannau I – J - K – L (Stad Diwydiannol Llangefni - Pont Marcwis) ar wahanol adegau rhwng 2004 a 2005 ac fe'u cyllidwyd trwy'r rhaglen Amcan 1, ac eithrio rhan rhwng Pont Bulkeley - Pont Mari Powell. Ar ôl defnyddio'r cyfan o'r arian Amcan 1, cwblhawyd y rhan hon gan Asiantaeth yr Amgylchedd yn 2006 gan ddefnyddio eu harian eu hunain. Roedd gwaith ar y rhannau hyn yn cynnwys cryfhau glannau llifogydd Afon Cefni.

Adeiladwyd rhannau I – J - K – L yn wreiddiol fel llwybrau llwch cywasgedig ond maent wedi eu tarmacio ar wahanol adegau rhwng 2009 a 2013 gan ddefnyddio cyllideb referniw'r Cyngor a chyllid dan y Cynllun Trafnidiaeth Rhanbarthol / Canolfan Teithio Cynaliadwy. Fel rhan o'r gwaith hwn cafodd cilffyrdd a oedd yn cysylltu Pont Bulkeley gyda Phentre Berw a'r A5 eu tarmacio hefyd.

Arwel G. Evans
ar ran Pennaeth Gwasanaeth (Gwasanaethau Amgylcheddol a Thechnegol)

15 Ionawr 2014

**CYNGOR SIR
YNYNS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL**

DEWI R. WILLIAMS B.Sc. C.Eng., MICE, MIHT
Pennaeth Gwasanaeth (Amgylchedd a Thechnegol)
Head of Service (Environment and Technical)

Swyddfeydd y Cyngor
Llangefni
Ynys Môn LL77 7TW

Council Offices
Llangefni
Anglesey LL77 7TW

MANYLION / DETAIL: LON LAS CEFNI

- Rhan oddi ar ffordd / Off-road section
- - - - - Rhan ar ffordd / On-road section

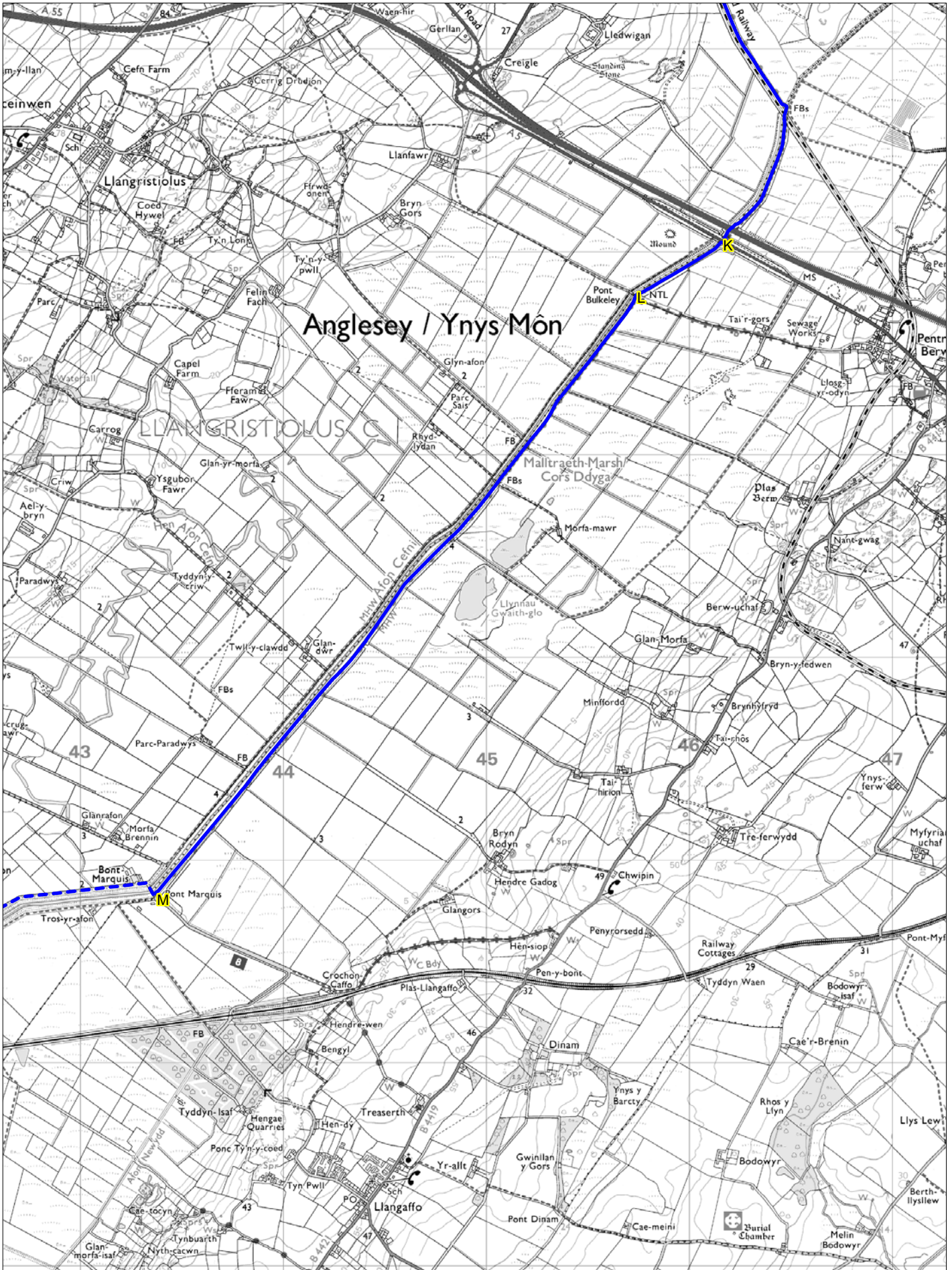
© Hawffraint y Goron a hawliadau cronfa ddata 2014 Ordnance Survey 100023412
© Crown copyright and database rights 2014 Ordnance Survey 100023412

Ni chafonni i chi gopïo, i-drolyddedu, rhannu neu werthu unrhyw ran o'r data yma i ddyddydd parti mewn unrhyw ffurf.
You are not permitted to copy, sub-license, distribute or sell any of this data to third parties in any form.

DYLUNWYD GAN:
DRAWN BY: ageht
DYDDIAD / DATE ISSUED:
13 January 2014

C.G. / G.R.: SH449756

GRADDDFA / SCALE:
Scale 1:25000

Anglesey / Ynys Môn

LLANGRISTIOLUS CEFNI

**CYNGOR SIR
YNYN MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL**

DEWI R. WILLIAMS B.Sc. C.Eng., MICE, MIHT
Pennaeth Gwasanaeth (Amgylchedd a Thechnegol)
Head of Service (Environment and Technical)

Swyddfeidd y Cynghor
Llangefni
Ynys Môn LL77 7TW

Council Offices
Llangefni
Anglesey LL77 7TW

MANYLION / DETAIL: LON LAS CEFNI

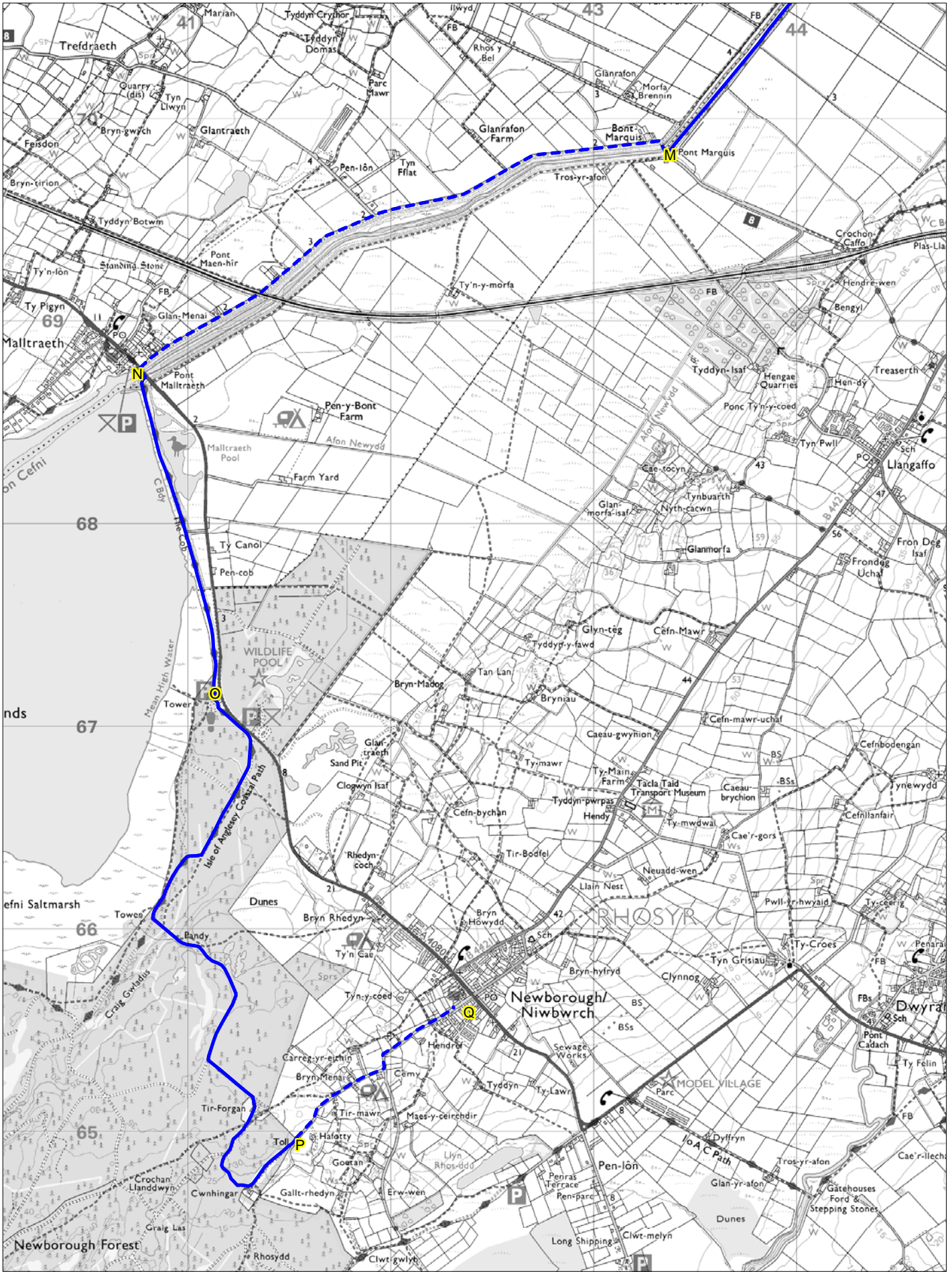
- Rhan oddi ar ffordd / Off-road section
- - - - Rhan ar ffordd / On-road section

© Hawffraint y Goron a hawliau cronfa ddata 2014 Ordnance Survey 100023412
© Crown copyright and database rights 2014 Ordnance Survey 100023412

Ni chafwch i chi gopïo, i-drolyddu, rhannu neu werthu unrhyw ran o'r data yma i ddyddyd parti mewn unrhyw ffurfi.
You are not permitted to copy, sub-license, distribute or sell any of this data to third parties in any form.

DYLUNWYD GAN:
DRAWN BY: ageht
DYDDIAD / DATE ISSUED:
13 January 2014

C.G. / G.R.: SH449710
GRADDFFA / SCALE:
Scale 1:25000

**CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL**

DEWI R. WILLIAMS B.Sc. C.Eng., MICE, MIHT
Pennaeth Gwasanaeth (Amgylchedd a Thechnegol)
Head of Service (Environment and Technical)

Swyddfeydd y Cynghor
Llangefni
Ynys Môn LL77 7TW

Council Offices
Llangefni
Anglesey LL77 7TW

MANYLION / DETAIL: LON LAS CEFNI

— Rhan oddi ar ffordd / Off-road section
- - - Rhan ar ffordd / On-road section

© Hawffraint y Goron a hawliau cronfa ddata 2014 Ordnance Survey 100023412
© Crown copyright and database rights 2014 Ordnance Survey 100023412

Ni chafwyd i chi gopïo, i'w gwyboda, i'w rhannu neu werthu unrhyw ran o'r data yma i ddyddiedd parhau mewn unrhyw ffurfi.
You are not permitted to copy, sub-license, distribute or sell any of this data to third parties in any form.

DYLNUNWYD GAN:
DRAWN BY: ageht
DYDDIAD / DATE ISSUED:
13 January 2014
C.G. / G.R.: SH424674

GRADDFFA / SCALE:
Scale 1:25000